

ЕКОЛОГІЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВИКОРИСТАННЯ ВАХТОВОГО МЕТОДУ ВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Особливістю останніх років є укрупнення сільськогосподарських підприємств, створення інтегрованих формувань, що здійснюють виробництво продукції її часткову чи повну переробку та реалізацію. За рахунок залучення інвестиційних коштів і використання сучасної техніки та обладнання нові агроформування займають все більшу нішу в аграрному секторі виробництва [5]. В інтегрованих сільськогосподарських підприємствах відбувається формування комплексу технологічних машин на основі переважно імпортної нової та вживаної сільськогосподарської техніки. Вітчизняне машинобудування поступово втрачає свої позиції на ринку технічних засобів а сільськогосподарська техніка за технічними характеристиками та якістю виготовлення все менше спроможна конкурувати із зарубіжною [2]. Використання потужної техніки іноземного виробництва, дозволяє інтегрованим підприємствам скоротити витрати на: утримання техніки (за рахунок збільшення навантаження на одиницю техніки і скорочення її абсолютної кількості); пально-мастильні матеріали; насіння (за рахунок точного висіву) [3].

Сучасний стан машинно-тракторних парків сільськогосподарських підприємств не задовольняє їх технологічні потреби, що негативно впливає на розвиток аграрного сектора економіки. Темпи вибуття сільськогосподарської техніки зі складу машинно-тракторних парків випереджають їх оновлення і, як наслідок, загальна кількість технічних засобів з кожним роком зменшується. Забезпечення сільськогосподарських підприємств технічними засобами далеко від рівня, який дав би їм змогу ефективно функціонувати в конкурентному середовищі. Ефективність використання сільськогосподарської техніки прямо впливає на конкурентоспроможність аграрних підприємств. На ефективність використання машинно-тракторних парків аграрних підприємств впливають природно-кліматичні умови, агротехнічні характеристики оброблюваних полів, кількісний та якісний стан технічних засобів. Все це обумовлює пошук важелів впливу на наведені фактори для покращення ефективності використання технічного потенціалу, а, відповідно, і ефективності господарської діяльності сільськогосподарського підприємства [1,4].

Заслужує на увагу процес використання сільськогосподарської господарської техніки інвестиційними компаніями, які орендують паї в досліджуваних районах. По-перше, потрібно відмітити, що техніка, яку вони використовують, є іноземного походження. По-друге, інвестори використовують вахтовий метод, який надає їм ряд переваг, серед яких: максимальна завантаженість техніки; вузька спеціалізація обслуговуючого персоналу, висока кваліфікація; використання техніки в три зміни; швидка амортизація техніки; висока якість виконаних операцій.

У процесі дослідження було вивчено роботу механізованих бригад ТОВ “Агро-регіон”, яке працює за вахтовим методом на орендованих землях у Черняхівському районі. Характерним для даного типу підприємств є вирощування енергомістких культур. Нами було досліджено технологію використання сільськогосподарської техніки вахтовим методом при вирощуванні кукурудзи на зерно, попередник соняшник. У технології беруть участь 4 механізовані бригади : 1) бригада, яка займається підготовкою ґрунту до посіву (оранка, дискування, лущення тощо); 2) бригада, яка займається посівом, 3) бригада, яка займається захистом рослин, 4) бригада, яка займається збором врожаю.

1. Перша бригада, займалася оранкою в складі чотирьох тракторів “John Deere-8400” з обертовими плугами “Gregoire Besson-6”, які цілодобово здійснювали оранку під зяб. Продуктивність бригади, 12 – 18 га/год (залежно від типу ґрунту), при витратах палива 20 – 26 л/га.

2. Друга бригада, яка спеціалізується на посіві, використовує трактор “Massey Ferguson-9240” агрегований з широкозахватним культиватором “Horsch FG” ширина захвату 18 м з продуктивністю 23 га/год. та витратами палива 7 л/га. За ним слідують два трактори Case-5130 з сівалками “Flexi Coil-1720” ширина захвату 7,5 м, які виконують посів з паралельним внесенням мінеральних добрив, з продуктивністю 20 га/год.

3. Бригада, яка займається захистом рослин використовує агрегат “Amazone 46” – ширина захвату 18 м.

4. Бригада по збиранню врожаю озброєна чотирма комбайнами “John Deere 9500” продуктивністю 12 – 16 т/год. з питомими затратами палива 3 кг/т та зерно трейлер MAN [7].

З проведеного дослідження ми дійшли висновку, що дана технологія є досить ефективною. Але, на ряду з позитивними сторонами використання інвесторами вахтового методу, присутні і негативні. Всі негативні сторони використання даної технології можна розділити на три групи (рис.1).

Рис. 1. Наслідки використання вахтового методу ведення виробничої діяльності

Джерело: власні дослідження

Із кожним роком зменшується кількість придбаної аграріями Житомирської області техніки, виробленої в Україні та країнах СНД. Натомість поступово збільшується кількість придбаної нової техніки, виробленої в країнах далекого зарубіжжя. Певним попитом користується техніка зарубіжного виробництва, що була у використанні, однак кількість її придбання зменшується. Основною причиною такої тенденції є відсутність розвинутого вторинного ринку сільськогосподарської техніки та обмеженість кредитних ліній для її придбання. Однак, сучасні імпортні технології дорогі, тому необхідно розвивати вітчизняне виробництво, залучаючи до цього потужності вітчизняних заводів та досвідчених інститутів, при відповідній державній підтримці. Наразі сільськогосподарське виробництво України особливо потребує технологічного оновлення вітчизняними ефективними, енергозберігаючими та надійними технічними засобами які будуть використовуватися в умовах вахтового методу ведення виробничої діяльності

Література

1. Бондар С. М. Проектування технологічних процесів у рослинництві : навч. посібник / С. М. Бондар, І. І. Мельник; за ред. І. І. Мельника. – Ніжин : АСПЕКТ – Поліграф, 2005 – 192 с.
2. Данкевич Є. М. Проблеми і механізми раціонального використання та охорони природних ресурсів в умовах міжгалузевої інтеграції / Є. М. Данкевич // Вісник національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. праць. – Рівне. – 2013. – С. 160–168.
3. Данкевич Є. М. Стан використання сільськогосподарської техніки в умовах міжгалузевої інтеграції / Є. М. Данкевич // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 231–234.
4. Паламарчук Р. П. Економіко-екологічні аспекти матеріально-технічного забезпечення інтегрованих підприємств в умовах інтенсивного землеробства: практичні рекомендації / Р. П. Паламарчук, С.П. Ковальова [та ін.]; “Житомирська філія ДУ Інститут охорони ґрунтів України”. – Житомир, 2015. – 88 с.
5. Данкевич В. Є. Стан використання орендованих земель та дотримання договірних зобов'язань інвесторами / В. Є. Данкевич // Вісник ЖНАЕУ. – 2012. – № 2, т. 2. – С. 19–26.
6. Пастухов В. І. Енергетична оцінка механізованих технологій рослинництва: методи і результати / В. І. Пастухов. – Харків : Ранок-НТ, 2003. –100 с.
7. Пивовар А. М. Вплив НТП на процеси формування та ефективності використання машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств / А. М. Пивовар, П. В. Пивовар // Вісник ЖНАЕУ. – 2015. – № 1 (48), т. 2. – С. 105–116.